

Josep
Ricart i Rial

Temple Romà

Carrer del Pare Xifré, 2
08500 Vic (Barcelona)

T. 938 862 091

info@patronatetestudisosenencs.cat
patronatetestudisosenencs.cat

Del 8 de setembre al 16 d'octubre de 2023

**Quan el llamp parla
diu fosc**

Epicarn d'Agra

Gènesi 1

La creació

¹Al principi, Déu va crear el cel i la terra.

²La terra era caòtica i desolada, les tenebres cobrien la superfície de l'oceà, i l'Esperit de Déu planava sobre les aigües.

³Déu digué:

—Que existeixi la llum.

I la llum va existir. ⁴Déu veié que la llum era bona, i separà la llum de les tenebres. ⁵Déu va donar a la llum el nom de dia, i a les tenebres, el de nit.

Hi hagué un vespre i un matí, i fou el primer dia.

Els orígens (1-11)

No vagis, dòcil, a tan bona nit

No vagis, dòcil, a tan bona nit, la vellesa ha d'encendre's al foscant, regira't contra la mort de la llum.

El savi, en veure que la fosca és justa, perquè els seus mots no han fet saltar llampecs, no va pas, dòcil, a tan bona nit.

El just, a l'última ona, amb la recança pels fets que no ha sabut dansar a la cala, es regira contra la llum morent.

L'ardit que ha emprès el sol i l'ha cantat, i comprèn, massa tard, que l'ha plangut, no va pas, dòcil, a tan bona nit.

El greu, vora la mort, que, enlluernat, veu que l'ull cec pot brillar com un astre, es regira contra la llum morent.

I tu, pare, allà dalt, al trist pinacle, insulta'm, beneeix-me, amb plors colèrics. No vagis, dòcil, a tan bona nit, regira't contra la mort de la llum.

Dylan Thomas

Versió de Miquel Desclot

Quan el llamp parla diu fosc

Josep Ricart s'endinsa en una reflexió estètica i conceptual sobre la llum a partir d'un aforisme que George Steiner atribueix a Epicarn d'Agra, un suposat retòric del s. II de la nostra era: quan el llamp parla diu fosc (1). Així com el silenci es defineix en funció del so, la llum i la foscor s'entrellacen en una relació que és, paradoxalment, antagònica i complementària. El llamp és llum que neix de la foscor i que retorna a la foscor en un interval que esbossa imatges i significats que poden ser magnífics i terribles alhora. S'ha dit que el món material és incolor i, per tant, els colors són la manera en la que veiem el món -la llum reflectida per la superfície dels objectes. El llamp és pura llum i és premonitori que Josep Ricart prengui aquest àmbit com a punt de partida d'una suggeridora especulació sobre els colors.

Ens trobem amb les darreres obres realitzades per l'artista en les que s'ha lliurat a un estimulant joc cromàtic construït meticulosament a través de pinzellades, taques, esquitxos, veladures, superposicions, ratlladures i incisions. Fidel a la seva trajectòria, la massa, el volum i la sensació de pes van emergint des d'unes composicions que intuïm estructurades per la línia i el dibuix, amb traços que donen forma a les superfícies on s'estenen els colors que, en contacte, ens van descobrint un ventall divers d'efectes, contrastos, analogies, dissemblances i afinitats.

Josep Ricart s'endinsa en aquest joc cromàtic sotmetent-se, en algunes ocasions, a una voluntat disciplinada o deixant-se endur per la intuïció en d'altres.

Hem de tenir present, però, que tractar amb els colors constitueix el camí per arribar a la seva essencialitat, a la llum, tal com ja ens havia indicat L. Wittgenstein, assenyalant que és un pas peculiar en la pintura el de representar un efecte de llum mitjançant un color (2). La llum, visualment, ho és tot. Així, la història de la pintura occidental gira al voltant de la llum: com representar-la, com pot definir els volums, com aconseguir qualitats expressives, com estableix un diàleg amb l'ombra i la foscor, com donar-li l'aparença de realitat o, contràriament, que esdevingui irreal ... En el Gènesi la creació de la llum i la separació de la claror i les tenebres constitueixen l'acte inaugural de la Creació. Josep Ricart n'és ben conscient i la seva indagació sobre els colors és una reflexió sobre la llum. Una reflexió pràctica, estètica, on queda recollida l'experiència de tota una vida endinsat en l'àmbit de l'art.

(1) STEINER, George; Fragments (d'un pergami malmès pel foc, 2013, Arcàdia.

(2) Proposició 77 de la seva obra «Observacions sobre els colors».

Miquel Bardagil
Crític d'art

J. RICART I RIAL